



KAUNO APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

**S P R E N D I M A S**  
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2016 m. balandžio 11 d.  
Kaunas

Kauno apygardos administracinio teismo teisėja Asta Urbonienė,  
sekretoriaujant Ritai Kinderienei,  
į teismo posėdį neatvykus pareiškėjui Vitalijui Markevičiui, atsakovės Lietuvos valstybės,  
atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, atstovui bei trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjimų  
departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovui,  
rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo [redacted]  
skundą atsakovui Lietuvos valstybei, atstovaujamai Kauno tardymo izoliatoriaus, dėl neturtinės žalos  
atlyginimo ir

**n u s t a t ė :**

Pareiškėjas [redacted] kreipėsi į teismą ir prašė priteisti iš Lietuvos valstybės,  
atstovaujamos Kauno tardymo izoliatoriaus, 10 000 Eur neturtinės žalos atlyginimo.

Pareiškėjas savo skunde (b.l. 4-6) nurodė, jog serga plaučių tuberkulioze. Žalą kildina iš to, kad  
nuo 2015 m. spalio 8 d. iki 2015 m. spalio 15 d., jam kalint Kauno tardymo izoliatoriuje (toliau – Kauno  
TI), nebuvo tiekiamas dietinis maitinimas. Dėl šios aplinkybės pareiškėjas buvo kreipęsis į Kauno TI  
administraciją, tačiau jo prašymas buvo ignoruojamas. Dėl šių atsakovo veiksmų pareiškėjas patyrė  
didelę neturtinę žalą, pasireiškusią nerviniu stresu, depresija, orumo pažeminimu. Prašė skundą tenkinti  
ir priteisti iš atsakovo 10 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą.

Atsakovo Lietuvos valstybės atstovas Kauno TI atsiliepime nurodo, kad ginčo laikotarpiu maisto  
tiekimą pareiškėjui reglamentavo Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 44 str. 5 p.,  
kuriam numatyta, kad suimtiesiems tiekiamas maistas turi atitikti fiziologinės mitybos normas ir, kiek  
įmanoma, jų religinius įsitikinimus. Suimtiesiems nedraudžiama papildomai įsigyti maisto produktų.  
Dietinis maitinimas suimtiesiems (nuteistiesiems), laikomiems Kauno TI, tiekiamas gavus jų prašymus,  
tačiau Kauno TI nėra užregistruotas joks pareiškėjo prašymas ar skundas dėl dietinio maitinimo  
skyrimo. Todėl darytina išvada, jog pareiškėjas buvo patenkintas tiekiamu maistu. Laikytina, kad  
pareiškėjo reikalavimo tikslas yra ne neturtinės žalos atlyginimas, o bandymas užsidirbti. Atsakovo  
veiksmai, tiekiant pareiškėjui maitinimą, buvo teisėti, pareiškėjas neįrodė neturtinės žalos fakto, o  
priežastis, dėl ko jam nebuvo tiekiamas dietinis maitinimas, yra jo paties neveikimas. Atsakovas skundą  
prašo atmesti.

Atsikirdamas į atsakovo atstovo pateiktą atsiliepimą, pareiškėjas nurodė, jog maitinimas  
nuteistiesiems ir suimtiesiems turi būti tiekiamas nemokamai bei turi atitikti gydytojų rekomendacijas.  
Be to, Kauno TI turėjo būti žinoma, kad pareiškėjas yra ligonis ir atvyko iš Laisvės atėmimo vietų  
ligoninės, kurioje atlieka bausmę. Teisės aktai nenumato pareigos suimtajam pačiam pranešti, iš kokios  
įkalinimo įstaigos jis atvyko.

*Skundas atmestinas.*

Pareiškėjas prašė priteisti iš atsakovo dėl jo neteisėtų veiksmų (neveikimo) patirtą neturtinę žalą, kilusią dėl to, jog Kauno TI netiekė pareiškėjui dietinio maitinimo pagal gydytojų rekomendacijas.

ABTĮ 15 str. 1 d. 3 p. numatyta, kad administraciniai teismai sprendžia bylas ir dėl turtinės bei neturtinės žalos, padarytos fiziniam asmeniui ar organizacijai neteisėtais valstybės ar vietos savivaldos institucijos, įstaigos, tarnybos bei tarnautojų veiksmais ar neveikimo viešojo administravimo srityje, atlyginimo. Žala turi būti atlyginta, kai institucija (jos pareigūnas) neįvykdo įstatymuose nustatytos pareigos arba atlieka veiksmus, kuriuos įstatymai draudžia atlikti, arba pažeidžia bendro pobūdžio pareigą elgtis atidžiai ir rūpestingai (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - CK) 6.246 str.). Turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginama CK ir kitų įstatymų nustatyta tvarka. Valstybės pareiga atlyginti žalą pagal CK 6.271 str. nuostatas atsiranda dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų nepriklausomai nuo konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Valstybės atsakomybei atsirasti pakanka, kad valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti. CK 6.271 str. 1 d. yra nustatyta, kad žalą, atsiradusią dėl valstybinės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto. Civilinei atsakomybei atsirasti paprastai yra būtinos 4 sąlygos: 1) neteisėti veiksmai (CK 6.246 str.), 2) priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos (CK 6.247 str.), 3) teisės pažeidėjo kaltė (CK 6.248 str.), 4) teisės pažeidimu padaryta žala (CK 6.249 str.). CK 6.271 str. yra numatyta griežta (objektyvi) atsakomybė, kuri atsiranda nepaisant konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Taigi, viešajai (valstybės) atsakomybei atsirasti pakanka tik 3 sąlygų: neteisėtų veiksmų ar neveikimo, žalos ir priežastinio ryšio buvimo tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir atsiradusios žalos.

Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 44 straipsnio 5 dalis numato, kad suimtiesiems tiekiamas maistas turi atitikti fiziologines mitybos normas ir, kiek įmanoma, jų religinius įsitikinimus. Maistu suimtieji aprūpinami nemokamai. To paties straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad suimtųjų mitybos ir materialinio aprūpinimo normas nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Pagal Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2006 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 4/07-117 patvirtintų Asmenų, laikomų kardomojo kalinimo ir laisvės atėmimo vietose, maitinimo organizavimo taisyklių (toliau - Maitinimo organizavimo taisyklės) 5 ir 6 punktus, maitinimą organizuoja kalinimo įstaigos administracija. Sudaromi valgiaraščiai: Valgiaraštis dirbantiems vyrams, Valgiaraštis nedirbantiems vyrams, Valgiaraštis dirbančioms moterims ir kt., kuriuos tvirtina Kalėjimų departamento direktorius. Taisyklių 7 punkte nustatyta, kad suimtieji ir nuteistieji maitinami pagal valgiaraščius, atitinkančius fiziologines mitybos normas ir, kiek įmanoma, jų religinius įsitikinimus, o suimtieji ir nuteistieji, kuriems kalinimo įstaigos gydantis gydytojas, atsižvelgdamas į pacientams patvirtintų ligų ar sveikatos sutrikimų diagnozes, paskyrė dietinį maitinimą - pagal dietinio maitinimo valgiaraščius. Sergantys tuberkulioze ar turintys kitų, patvirtintų sveikatos sutrikimų, kurių atveju yra medicininės indikacijos skirti padidinto kaloringumo maisto daavinį, suimtieji ir nuteistieji maitinami pagal Valgiaraštį dirbantiems vyrams, Valgiaraštį dirbančioms moterims, Valgiaraštį nepilnamečiams, Valgiaraštį nėščioms moterims, Valgiaraštį krūtimi maitinančioms moterims, Valgiaraštį dirbantiems vyrams (vegetarams), Valgiaraštį dirbančioms moterims (vegetarėms) - atitinkamai pagal maitinamų asmenų grupes (7 p.).

Bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėjas serga infiltracine plaučių tuberkulioze (b.l. 10). Nuo 2015 m. spalio 8 d. iki 2015 m. spalio 15 d. jis buvo kalinamas Kauno TI (b.l. 7). Kaip nurodyta Laisvės atėmimo vietų ligoninės rašte Nr. 7-PR-439 (b.l.11), pareiškėjui vykstant į Kauno tardymo izoliatorių, laisvės atėmimo vietų ligoninėje jam buvo išduoti medikamentai bei išrašyta pažyma, jog pareiškėjas minėtus medikamentus turi. Byloje nėra šiuos įrodymus paneigiančių duomenų. Atsakovas prie atsiliepimo pateikia ir pareiškėjo kameros kortelę, kurioje matyti žyma, jog jis serga tuberkulioze. Teismo vertinimu, remiantis bylos duomenimis, Kauno TI administracijai turėjo būti žinoma, jog pareiškėjas serga minėta liga.

Laisvės atėmimo vietų ligoninės rašte Nr.7-PR-456 (b.l.9), kuriuo buvo atsakyta į pareiškėjo prašymą pateikti informaciją, nurodyta, kad pareiškėjui pagal gydytojų rekomendacijas yra paskirtas maitinimas pagal CD tipo dietinį valgiaraštį ir kad jis turi teisę tokio maitinimo reikalauti bet kurioje

kitoje įkalinimo įstaigoje. Kaip nurodo atsakovas, dietinis maitinimas tiekiamas tik gavus kalinamo asmens prašymą, tačiau pareiškėjas tokio prašymo kalinimo metu nepateikė. Nors pareiškėjas teigia, kad buvo išreiškęs Kauno TI administracijai reikalavimą skirti dietinį maitinimą, į bylą nepateikia šį argumentą pagrindžiančių įrodymų. Priešingai, iš paties pareiškėjo pateikto Kauno TI rašto (b.l.8) matyti, kad Kauno TI administracija tokio prašymo nebuvo gavusi. Šią aplinkybę patvirtina ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos raštas (b.l.12), kuriame konstatuota, kad patikrinus suimtųjų ir nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų) bei skundų registravimo žurnalą, matyti, jog pareiškėjas kalinimo Kauno TI laikotarpiu administracijai buvo pateikęs tik vieną prašymą dėl kopijų padarymo. Daugiau pareiškėjo skundų, pareiškimų ar prašymų ginčo laikotarpiu nebuvo gauta.

Kaip minėta, Maitinimo organizavimo taisyklių 7 punktą numato, kad tuberkulioze sergantys asmenys maitinami pagal Valgiaraštį dirbantiems vyrams, Valgiaraštį dirbančioms moterims, Valgiaraštį nepilnamečiams, Valgiaraštį nėščioms moterims, Valgiaraštį krūtimi maitinančioms moterims, Valgiaraštį dirbantiems vyrams (vegetarams), Valgiaraštį dirbančioms moterims (vegetarėms). Teismas sutinka su pareiškėjo argumentu, kad Kauno TI administracijai buvo žinoma, jog jis serga tuberkulioze, todėl, remiantis Maitinimo organizavimo taisyklių 7 p. nuostata, turėjo būti maitinimas pagal vieną iš minėtų valgiaraščių. Byloje nėra duomenų, kad pareiškėjui toks maitinimas nebuvo tiekimas, pats pareiškėjas šios aplinkybės neginčija. Tuo tarpu pagal dietinį valgiaraštį maitinami tik asmenys, kuriems kalinimo įstaigos gydantis gydytojas, atsižvelgdamas į pacientams patvirtintų ligų ar sveikatos sutrikimų diagnozes, paskyrė dietinį maitinimą. Byloje nėra duomenų, kad Laisvės atėmimo vietų ligoninė, iš kurios pareiškėjas atvyko į Kauno TI, būtų išdavusi pareiškėjui pažymą apie tai, jog jam yra skirtas maitinimas pagal CD tipo dietinį valgiaraštį ir kad ši aplinkybė Kauno TI administracijai buvo žinoma. Bylos duomenimis, pareiškėjui buvo išduota pažyma tik dėl skirtų medikamentų (b.l. 11). Taip pat byloje nenustatyta, kad pareiškėjas būtų išreiškęs prašymą Kauno TI administracijai skirti jam dietinį maitinimą. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes ir teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad Kauno TI neturėjo pareigos organizuoti pareiškėjo maitinimą pagal dietinį valgiaraštį, todėl neteisėti atsakovo veiksmai šiuo atžvilgiu nekonstatuoti.

Pareiškėjas prašo priteisti 10 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą. Neturtinė (moralinė) žala yra dvasinė skriauda, kuri gali būti atlyginama siekiant kompensuoti asmens patirtą fizinį skausmą, dvasinius išgyvenimus, nepatogumus, dvasinius sukrėtimus, emocinę depresiją, pažeminimus, reputacijos pablogėjimą ir kt. (CK 6. 250 str. 1 d.). Lietuvos Vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog siekiant neturtinės žalos atlyginimo, būtina nustatyti, kad tas asmuo, kuris kreipėsi teisminės gynybos, tikrai patyrė dvasinius ir fizinius išgyvenimus, realiai pajautė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardintų elementų, nebuvo vienkartinio pobūdžio ar momentinė (žr., pvz., 2009 m. vasario 20 d. LVAT nutartis Nr. A<sup>556</sup> - 95/2009). Pažymėtina, jog neturtinė žala konstatuojama tada, kai ją darantys veiksmai ar veiksniai yra pakankamai intensyvūs, o ne mažareikšmiai ar smulkmeniški, kai jie yra nepriimtini teigiamos reputacijos ar asmens gero vertinimo požiūriu ir gali būti įvertinti pinigais, atsižvelgiant į pažeidžiamų vertybių pobūdį, pakenkimo intensyvumą, trukmę ir kt. (CK 6.250 str. 1 d.).

Teismo vertinimu, pareiškėjas tik deklaratyviai nurodė, jog dėl netinkamo maitinimo patyrė depresiją, nervinį stresą ir orumo pažeminimą, kas, jo manymu, duoda pagrindą reikalauti neturtinės žalos atlyginimo, tačiau visiškai nepagrindė ir neindividualizavo šių subjektyvių neigiamų pasekmių (išgyvenimų), taip pat ir priežastinio ryšio. Atsižvelgtina ir į tai, kad ginčo laikotarpis, už kurį pareiškėjas prašo priteisti neturtinę žalą, buvo itin trumpas (8 dienos). Byloje taip pat nenustatyta, kad Kauno TI administracija pareiškėjo kalinimo laikotarpiu išskyrė jį iš kitų kalinamųjų ir dirbtinai blogino jo kalinimo sąlygas ar kad dietinio valgiaraščio neskyrė tyčia, siekiant pakenkti pareiškėjui. Byloje taip pat nėra duomenų, jog pareiškėjo sveikatos būklė būtų pablogėjusi dėl neskirto dietinio maitinimo. Šios aplinkybės nenurodo ir pats pareiškėjas. Jokių kitų duomenų apie kitas fizines ar psichines savybes, kurios galėtų būti reikšmingos sprendžiant dėl, jo teigimu, įkalinimo sąlygų sukkelto neigiamo poveikio masto, intensyvumo, pobūdžio ar laipsnio, pareiškėjas nepateikė.

Reiškiant reikalavimą dėl neturtinės žalos, kylančios iš valdžios institucijos neteisėtų veiksmų, asmeniui nepakanka vien tik abstrakčiai pareikšti, jog buvo padaryta neturtinė žala, tačiau būtina

konkrečiai (laike ir vietoje) apibrėžti galimus neteisėtus veiksmus (neveikimą) ir jų galimą konkrečią išraišką (galimas pasekmės) asmeniui CK 6.250 straipsnio prasme. Teismų praktikoje pripažįstama, kad neturtinės žalos įrodinėjimas pasižymi specifika, kadangi neturtinė žala dažnai yra susijusi su fizinio ar dvasinio pobūdžio pakenkimais, kuriuos įrodyti tiesioginiais įrodymais ne visada įmanoma. Todėl įrodinėjant neturtinę žalą ypatingą reikšmę įgyja įrodomieji faktai, t. y. tokie faktai, kurie yra pagrindas logine seka daryti išvadą, kad egzistuoja kitas – materialiojo teisinio pobūdžio faktas – neturtinės žalos padarymo faktas. Įrodžius tokius faktus, kurie neabejotinai turėtų sąlygoti neigiamą poveikį nukentėjusiajam asmeniui (neigiamus fizinius ar dvasinius išgyvenimus), gali būti konstatuotas ir neturtinės žalos padarymo faktas (LVAT 2007 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>14</sup>-653/2007, 2008 m. balandžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>444</sup>-619/2008, 2012 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>146</sup>-39/2012, 2012 m. kovo 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A<sup>438</sup>-336/2012 ir kt.).

Šioje administracinėje byloje išvardintų aplinkybių, suponuojančių neturtinę žalą, nenustatyta. Teismo nuomone, pareiškėjas taip pat neįrodė ir neturtinės žalos padarymo fakto, kadangi jo argumentai dėl neturtinės žalos iš esmės yra grindžiami tik deklaratyvaus pobūdžio teiginiais, bendro pobūdžio nusiskundimais ir abstrakčiais argumentais, kurių pareiškėjas nedetalizavo. Nenustačius atsakovo neteisėtų veiksmų bei patirtos žalos fakto ir priežastinio ryšio, nesant visų būtinų civilinės atsakomybės sąlygų, pareiškėjo reikalavimas dėl žalos atlyginimo laikytinas nepagrįstu ir atmestinas (ABTĮ 57 str., 88 str. 1 p.).

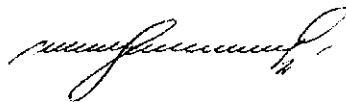
Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85 straipsniu, 87 straipsniu, 88 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teismas

#### **n u s p r e n d ž i a :**

Skundą atmesti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui per Kauno apygardos administracinį teismą.

Teisėja



Asta Urbonienė